Radomer-[…]z) „Nal. pocz. uiszczone ryczałtem" ײ..ט 10 ווייטער VI-ער יאָהרגאַנג

Radom Piąt[…]da 1929

ראַדאָם, פרייט[…]'ח תשרי תר"ץ

פרייז 25 גראָשען.

Redakcja i Admistracja
Radom, Szwarlikowska 20.

Oddział w Kielcach.

אַנאָנסען פרייזן!

אײן מילימעטער שורה: פאר'ן טעקסט 40 גר.
" " " אין " 60 "
" " " נאָכ'ן " 25 "
די ערשטע און לעצטע זייט אינטהאלטען 8 שפאלטען
" אין טעקסט 4 "

ראַדאָמער-קעלצער לעבען

Z DOBRYCH NAJLEPSZE
Z ŁADNYCH NAJŁADNIEJSZE
Z ELEGANCKICH NAJELEGANTSZE

1924 B.R.C. RIGA QUADRAT

ŚNIEGOWCE I KALOSZE
MARKI
„QUADRAT"
PRZEDSTAWICIEL
E. TUWIM
WARSZAWA, ul. LESZNO №12, tel. 64-04

PIĘKNE
z POŻYTECZNEM
ŁĄCZĄ W SOBIE

ŚNIEGOWCE
KALOSZE
BUTY
‹PEPEGE›

MARKA FABR.
‹PEPEGE›

אכטונג קעלץ און אומגעגענד
קאלאשעו, שניעגאווצעס
„פעפעגע"
גומי אבצאסעו „בערסאָן"
אינדיסקע גומי, פלאטעס צו רעפעראטור
פערקויפט צו די ביליגסטע פרייזען
D. JAROSŁAW
KIELCE, DUŻA 7.

WARSZAWSKA PRACOWNIA
GORSETÓW
Pasów Higienicznych męskich i damskich
אויף פערשידענע קראנקהייטען, אויף לעבער, נירען און אויפגעבלאזענע
נירען, קאטאר-קישעק, פושעפוקלינעס, שליעפע-קישעק און אנ'אויסוואהל
פון פערשידענע גומענע זאַקען.
oraz BIUSTHALTERÓW
najnowszych fasonów
pod firmą „RÓŻA"
w KIELCACH
Rynek Nr. 9.

צו דער ווידער-אויפלעבונג פון דער ראדאמער סוחרים-באנק. (*

די היגע ראדאמער באנק-קופיעצקי, וועלכע מיר האבען שוין כמעט געהאט פארעכענט אלס א פארלוירען-געגאנגענע הויבס-אן, ווייזט אויס. נאך ארויסצווייזען לעבענס-סימנים. נאך א לענגערע צייט פון שווייגען בעקומען מיר ענדליך איינלאדונגען אויף א אלגעמיינע (ווי עס ווערט געזאגט) יעהרליכע פערזאמלונג מיט א רייהע פונקטען פון סדר היום. פאר מיר, וואהרשיינליך אויך פאר פיעל אנדערע מיטגליעדער, וועלכע האבען זיך זיינער צייט מיט דער דאזיגער אינסטיטוציע צוזאמענגעלעבט, און וועלכע זיי האבען צו איינ־ניגע „אודזיאלען". אדער פאיען איינגעצאהלטע, איז די ערשיינונג א דערפרעהענדע.

איך גלויב זעהר, אז ביים אויפריכטיגסטען ווילען פון די מיטגלידער — וויבאלד עס איז פארהאן א ענליכער גרונד דערצו—איז מען מחויב די דאזיגע אנשטאלט צו שטיצען און צוריק אויפבויען זי זאל מיט דער צייט פערנעמען איהר פריהערדיגען שעהנעם פלאץ. דערביי וואלט איך געמיינט אז עס איז העכסט וויכטיג צו דערגעהען די ווירקליך שולדיגע מיטגלידער, וועלכע האבען די באנק צו דעם יעצטיגען טרויעריגען מצב איהרען צוגעפיהרט. ריכטיגער, ווער זענען געוועזען איהרע פערדעטער.

ווענען דער לאגע אין דער דאזיגער באנק האב איך שוין איינינע מאהל גענומען א שטעלונג. איך האב מיך נאך אויסערדעם אונטער דער צייט אינטערעסירט. מען האט מיר פערשפראכען צו טנטדעקען דעם אמת. אבער ביי היינט איז אלעס פאר די מיטגלידער פערהוילען, פערבארגען און היינטען זאל עס. אז מען רופט, ווי מען דריקט זיך אויס, אויף א געוועהנליכע יעהרליכע פערזאמלונג.

אלזא וואס אנבעלאנגט דעם באדען דערצו וויל איך א ביסעלע גלויבען. אויב די פערוואלטונג וואלט זיך נישט געפיהלט ענטשפרעכענד צוגעגרייט וואלט זי נאך קיין פערזאמלונג נישט גערופען. וואהרשיינליך זענען געוויסע בעדינגונגען שוין רייף געווארען די אינסטיטוציע אויף דאס-ניי צו בעוועגען.

וואהרשיינליך בין איך נישט קיין יחיד מיט מיינע אנשויאונגען ווענען דער יעצטיגע עגזיסטענץ-רעכט פון דעם אנשטאלט צוליעב די אויסגערעכנטע און צוליעב פיעל אנדערע טעמים, וועלכע איך וויל נישט אויסרעכענען. עס איז אבער א גרויסע פראגע וועגען צוטרוי און וועגען פערסאנאלען צוזאמענשטעל פון דעם קינפטיגען ראט און פערוואלטונג.

עס איז פערשטענדליך פאר אונז מיטגלידער, אז דאס ווידעראויפבויען פון דער באנק וועט פאדערען פון אונז מאטעריעלע אנשטרענגונג. עס איז אבער א פראגע פון צוטרוי פאר די פערזאנען, וועלכע האבען אויף זייער געוויסען דעם יעצטיגען צושטאנד פון דער באנק, צו וועלכער יעדער פון אונז האט אזוי גערן צוגעטראגען פיפציגער און הונדערטער זלאטעס, און וועלכע די זעלבע הערען האבען אזוי לייכטזיניג צוגעפיהרט צום איבערברוך.

עס וועלען זיך שוין אויסגעפונען מענשען, וועלכע וועלען פאר דעם אנשטאלט וועלען ארבייטען. עס איז אבער א פראגע צי מען וועט זיי נישט אנהענגען די שמוציגע וועש אום זיי דערנאך צו דיסקרעדיטירען...

אין א בריעף פון 24 מאי ד. י. שרייבט מ״ר די פערוואלטונג פון דער באנק:

„וואס אנבעלאנגט דער פאדערונג אייערער צו פערעפענטליכען דעם גאנצען אמת, פערבארגען מיר דאך דעם דאזיגען אמת נישט פאר אייך און נישט פאר קיינעם"

ווילען מיר טאקע הערען דעם ריינעם אמת. מיר ווילען באמת וויסען, וואס זענען געווען די ריכטיגע סבות און ווער זענען געווען די פאקטישע שולדיגע אין חורבן פון דער באנק, און דאן, אז עס וועט זיין דער געהעריגער באדען צו רעאליזירען דעם פלאן צום ווידעראויפבוי-פראצעס און רעארגאניזאציע פון דער באנק, וועלען מיר קיינער נישט שטעהן פון דער ווייטענס אין טהוען אלעס דעם אנשטאלט צו דערהאלטען.

אברהם פינקעלשטיין

ר א ד א ם.

* * *

אם אין אני לי, מי לי?

(ספעציעל צום „ראדאמער-קעלצער לעבען")

דער ערשטער אינטערנאציאנאלער אפשפאר-קאנגרעס, וואס איז פארגעקומען אין 1924 אין מיילאנד, האט בעשלאסען צו פייערן יעדעס יאהר דעם 31 אקטאבער, אלס „אינטערנאציאנאלען אפשפאר-טאג".

דער „אפשפאר-טאג" איז נישט קיין יום-טוב פאר נישט ארבייטען און פאר פערוויילונגען. דאס איז גיכער א טאג פון חשבון הנפש. פון פערטראכטען זיך איבער דעם עבר. הוה און עתיד.

וואס האט יעדערער פון אונז דערגרייכט אין משך פון דער פערגאנגענער צייט, וואס איז דער שכר מכל עמלוז בעארבייט, געהארעוועט און וואס ווייטער? נישט איינער האט זיינע בעסטע יאהרען אוועקגעגעבען אינ׳ם קאמף פאר זיין קיום, פאר זיין עגזיסטענץ. נישט איינער האט זיין געזונד פערשוועדעט, ארבייטענדיג איבער די כחות ביים ווארשטאט, אדער ברעכענדיג דעם קאפ אין זיין געשעפט. נישט איינער איז יונגערהייד געווארען אלט פון די שווערע דאגות פרנסה. נישט איינער פון אונז דאנקט דעם בורא עולם פאר יעדען דורכגעלעבטען טאג, בעטראכטענדיג דאס פאר א געשאנק, פאר א חסד מן השמים.

און יעדער טאג, יעדע שעה ברענגט מיט זיך פרישע צרות, פרישע דאגות. וועלכע פרעסען נאך מעהר אויף סיי גייסטיג, סיי פיזיש יעדען דורכשניטליכען יוד, יעדען יודישען האנדווערקער, קרעמער, הענדלער און ארבייטער.

אבער נאך טרויעריגער ווערט דער מצב ווען מ׳פערטראכט זיך איבער דעם מארגענדיגען טאג, איבע׳ן עתיד. די יאהרען לויפען, מ׳ווערט עלטער פון טאג צו טאג, די כחות ווערען שוואכער, די קינדער וואקסען אונטער, און וואס דערווארט אונז אין דער צוקונפט? שוין אין בעסטען פאל — קארגע אינטערשטיצונג פון קינדער, אדער מושב זקנים, אדער כתם קצבה.

אל תשליכני לעת זקנה?

אבער דערצו מוז מען אליין עפעס טוהן, אליין פאר זיך זארגען, נישט פערלאזענדיג זיך אויף קיינעם. דער אלטער יודישער כלל לויטעט: אם אין לי, מי לי? שוין פון ערשטען מאמענט אן, ווען דער מענש ווערט בעזאופסטויניג, מוז ער קלערען וועגען זיין צוקונפט און וועגען דער צוקונפט פון זיינע קינדער. און ווייל קאפיטאל, געלד איז דער הויפט-מיטיל, א דאנק וועלכען מ׳קאן זיך אלץ פערשאפען, מוז יעדער איינער שוין פון די יונגסטע יאהרען זאמלען פאר זיך די נויטיגע געלד-מיטלען. דער קאפיטאל, וועלכער זאל איהם דערמעגליכען צו בעקומען די נויטיגע ווערטען אויך דאן, ווען ער וועט נישט קאנען ארבייטען און פערדינען. י ע ד ע ר א י י נ ע ר מ ו ז ש פ א ר ע ן!

דאס דארף ווערען דער לאזונג סיי פון יעדען יחיד, סיי פון יעדעס פאלק. פעלקער, וואס קאנען נישט שפארען, וואס קאנען נישט אנזאמלען גרויסע פאלקס-קאפיטאלען, געהען ווירטשאפטליך אונטער. דאס זעלבע איז אויך נוגע יחידים.

דער גרויסער קריזיס און פייפעריזאציע, וואס הערשט אויף דער יודישער גאס, וואלט געוויס געקאנט ווערען אין א גרויסער מאס געלינדערט דאן, ווען מיר וואלטען געהאט א סך אייגענע, אפגעשפארטע, פאלקס קאפיטאלען.

די ארגאניזירטע יודישע קאאפעראציע קומט דעריבער צו דער יודישער גאס אויך מיט דעם לאזונג פון שפארען, ווייל נאר אויף דעם וועג וועלען מיר קאנען אנזאמלען די נויטיגע קאפיטאלען סיי פאר׳ן יחיד, סיי פאר׳ן גאנצען כלל.

דעריבער רופען מיר היינט, אין טאג פון אינטערנאציאנאלען שפאר-טאג, די גאנצע יודישע בעפעלקערונג, זי זאל מאביליזירען אלע כחות און ארויסגעהן אויפ׳ן אלגעמיינעם אפשפאר-פראנט.

אלע צו דער שפאר-אקציע!

אלע אין די רייהען פון סיסטעמאטישע שפארער!

אם אין אני לי, מי לי?

א. י. פראוואלסקי.

*) צוליב טעכנישע סבות האט דאס ארטיקעל נישט געקענט אריין אין יום-טוב-נומער און מיר גיבען עס יעצט איבערזאהל מיט א קליינער פערשפעטיגונג.

ר ע ד.

וואס יעדער וועקסעל-בעל-חוב דארף וויסען

די שווינדעל-שטיק פון די „נשמה-כאפער"

אויפ'ן באָדען פון דער אלגעמיינער ביי אונז איצט-פיהלענדער צאָהלונגס-שוועריגקייט פרוכפערן זיך פונקט, ווי שוואמען נאָך אַ רעגען, כל-ערליי אַזוי-גערופענע „נשמה-כאפער", וועלכע פיה-רען זייער היצעל'רישע טעטיגקייט, בע-האַלטענדיג זיך אונטער דער פיקטיווער שילד פון „רעכטסקאָנסולענטען". די דערמאָנטע חברה-לייט פעריטעהען אויסנוצייכענט, ווי אזוי צו שפעקולי-רען אויף דער איבערגעשראָקענקייט און אונוויסענהייט פון ס'רוב פעראָרימטע קליינהענדלער. בעלי-מלאכות, אָדער אַנ-דערע פערענגטע בעלי-חובות און דע-ריבער טאַקע נעהמען זיי זיך אונטער דורך פערשידענע שווינדלערישע קאָמ-בינאציעס און גאַנץ אָפט אויך מיט דער הילף פון אלערהאַנד וואוילינגע-רישע באַנדעס ארויסצוקוועטשען פון די פערצווייפעלטע קריזיס-קרבנות דעם לעצטען ביי זיי נאָך איבערגעבליבענעם גראָשען.

מיט אונזער איצטיגען ארויסטריט זענען מיר לגמרי נישט אויסען וועמען פ'איז איבערצוצייגען אין דער מעגליכקייט און נויטוועגדיגקייט זיך גע-גענצושטעלען די טעראָריסטישע שטיק פון די אַלע געוויסענלאָזע „מעסער און פויסט-עקזעקוטאָרען".

דאָס איז איבעריגענס אַ זאַך פון מוטה און ענטשלאָסענהייט פון יעדען בעט-רעפענדען בעל-חוב גופא.

דאָס איינציגע, דאגעגען, דרינגענדע און דורכאויס וויכטיגע, וואָס מיר קאָ-נען, דארפען און ווילען יאָ טאַקע, איז אויפקלערען די פעראינטערעסירטע לעזער בנוגע דער רעכטליכער סיטו-אַציע פון בעריהרטען ענין, אַנהויבענ-דיג פון דער פראָטעסט-פראָצעדור און ענדיגענדיג מיט דער אָרדינאציע פון אַנ'עקזעקוציע (סעקוועסטער און ליצי-טאַציע).

דאָס מאָל ווילען מיר זיך אָבער אָפּ-שטעלען בלויז נאָר אויף דעם אופן, ווי אזוי די דערמאָנטע נשמה כאפערי-שע „רעכטס-קאָנסולענטען" ווערען די געזעצליכע בעלי-בתים פון די דורך זיי אויפמאָהנענדע פראָטעסטירטע וועק-סעל חובות.

לויט דער פערפליכטענדער ביי אונז ציוויל-געריכטליכער פראָצעדור קאָן אַנ'אומבעדינגטער פערזאָן באַין אופן נישט רעפרעזענטירען אַ פרעמדע פרע-טענזיע, אפילו, ווען די זעלבע פרע-טענזיע איז איהם רעיענטאַליש איבער-געשריבען געוואָרען, אָדער ער איז דערצו פאָרשריפטמעסיג בעפאָלמעכ-טיגט געוואָרען, בפרט, ווען ס'האַנ-דעלט זיך וועגען אַזוי-גערופענע פראָ-פעסיאָנאַליסטען, פאַר וועלכע מ'דארף אומבעדינגט בעטראַכטען די דערמאָנטע נשמה-כאפער.

וואָס טהוען דעמאָלט די דאָזיגע הפקר-יונגען?

נעמען זיי דעם אָנפערטרויטען פראָ-טעסטירטען וועקסעל און קוועטשען אין ערגעץ אויף דער ריקען-זייט ארייין זייער זשיראָ צעסיע אָדער רייסען גאָר פשוט ארויס דעם פראָטעסט-בויגען, ענדערען אומגעלומפערט די צאָהלונגס-דאַטע און לאָזען דעם זעלבען וועקסעל נאָכאמאָל פראָטעסטירען אויף זייער אייגענעם נאָמען.

אַזוי ארום ווערען זיי „געזעצליכע-בעלי-בתים" פון די אויפמאָהנענדע וועקסעל-חובות. ממילא האָבען זיי די מעגליכקייט צו בעקומען קלאָוזולעס און דורכצופיהרען די אכזריות'דיגסטע עקזעקוציעס.

אָפגערעדט שוין דערפון, וואָס אזעל-כע מעשים טובים שמעקען מיט גאָר ערנסטערע קאָנסעקווענצען, זענען אָט די אַלע ביי'זווילינע דרעה-שטיק אַ פשוט'ע פערגוואלטיגונג פון די פאָר-געזעהענע אין אונזער וועקסעל אוסטאַוו בעשטימונגען.

זאָגט דאָך דער ארטיקעל 19 פון ציטירטען אוסטאַוו גאַנץ בפירוש, אַז אַ וועקסעל נאָכ'ן פראָטעסט טאָר באַין אופן נישט אָפגעטרעטען ווערען. לאָזט מען איהם אָבער יאָ אין קורס, ווערט אַזאַ זשיראָ בעטראַכט פאַר אַנ'איינפאַ-כע צעסיע און דער בעטרעפענדער וועקסעל פערלירט דערמיט זיין אָבלי-גאַטאָרישען ריגאָר.

דער רעכטליכער פועל-יוצא פון אזא געענדערטער זאַכלאגע איז דאָס, וואָס אזאַ וועקסעל קען שוין נישט פערזעהן ווערען מיט, אַנ'אזוי-גערופענע קלאָוזול עקזעקוציני. נור דער רעווינדיקאַציע-פראָצעס מוז געפיהרט ווערען מיט אַ נאָרמאַלער געריכטס-פּראָצעדור.

דעם אומשטאַנד, אַז דער זעלבער וועקסעל איז שוין אַמאָל פראָטעסטירט געוואָרען און דער צאָהלונגס-טערמין איז געענדערט געוואָרען קאָן דער פער-אינטערעסירטער בעל חוב גאַנץ לייכט בעווייזען מיט אַנ'אויסצוג פון רעיענ-טאַלען רעפערטאָריום פון ערשטען פראָטעסט, עווענטועל דורך אַ בעשטע-טיגונג פון די פאָרגענגליכע זשיראַנטען.

פעררופענדיג זיך אויף אזעלכע ממשית'דיגע בעווייזען, איז נישט שווער פון די בעטרעפענדע געריכטען צו בע-קומען ווסטושימאָניעס פון די פער-אָרדענטע אויפ'ן סמך פון די ארויסגע-געבענע קלאָוזולעס עקזעקוציעס.

אזעלכע מיספערשטענדנישען, אָדער ריכטיגער געזאָגט מיסברויכען, ווענען אין די היינטיגע געגענזייטיגע פרי-וואט-רעכטליכע בעדינגונגען אַ טאָג-טעגליכע ערשיינונג און דעריבער טאָקע וואָלטען די אָנפיהרענדע אינסטאַנ-צען פון די עקזיסטירענדע ווירטשאפט-ליכע אָרגאַניזאַציעס דירעקט, אָדער דורך דער פערמיטלונג פון די האַנ-דעלס-אינדוסטריעלע קאַמערן געדאַר-פען אינטערווענירען ביי די מאַפגע-בענדע פאַקטאָרען. אַז ס'זאָל בעפוילען ווערען די רעיענטען באַין אופן נישט צו פראָטעסטירען קיין וועקסלען, וועל-כע טראָגען די מינדעסטע סימנים פון ביי'זווילינע ענדערונגען, און זי גע-ריכטען, אַז זיי זאָלען אויף אזעלכע פערדעכטיגע פראָטעסטירטע וועקסלען נישט ארויסגעבען קיין קלאָוזולעס.

אזוי ווי פאַר'ן סאָרום פון אַנ'-עפענטליכער געריכטס-פערהאַנדלונג וועלען זיך אָט די אַלע האַלב-אנאַלפאַ-בעטישע „רויב-פייגעל", אָדער ווי זיי רופען זיך דאָרט, הגב אָהן מינדעס-טען יודידישען גרונד „רעכטסקאָנסו-לענטען", אלס פלעניפּאָטענטען פון פרעמדע פראָצעסען פאָרט נישט וואַ-גען ארויסצוטרעטען, וועלען מיר זיי טאַקע מיט די אויבענאָנגעוויזענע מאָס-מיטלען פון דאָזיגען געביט ענטגילטיג פעריאָגען.

י. אינפעלד.

„Luksusowe"
najwyższy opatentowany
gatunek gilz
poleca
fabryka gilz i bibułek
E. Paschalski
i S-ka RADOM.

דאָקטוירים בעשטעטיגען

אַז אטרעטיזם רעמאַטיזם און עהנליכע קראַנקהייטען ווערט מען גרינדליך אויס-געהיילט בענוצענדיג פאַראָווע בעדער, אין געגנצליך בנייטען באָד-זאַקלאָר ביים האָטעל אייראָפעיסקי אין ראַדאָם

אַ פאַראָווע לאַזשניע 1 קל.	— 1.60 זל.
טעטיג פרייטאג און שבת	
!! קל.	— 1.20 „
קינדער	— 0.50 „
וואננעס (יעדען טאָג)	— 1.30 „

בעאַמטע און פאַמיליע גרופעס בעקומען הנחות.

Od wielu lat już istniejące
Biuro Próśb TŁOMACZEŃ — i — PRZEPISYWAŃ
p. f. „PROLITEX"
RADOM, WAŁOWA 5, oficyna I-e piętro.
USKUTECZNIA
Podania, skargi, opozycje, apelacje w sprawach cywilnych, karnych, wojskowych i paszportowych oraz rekursy do wszystkich urzędów państwowych i administracyjnych
KORESPONDENCJA HANDLOWA
umowy i punkt. przedrejentalne

טאג-בוך פון א ראדאמער זעלבסטמערדער.

אונזער רעדאקציע האט ערהאלטען א טאג-בוך פון א ראדאמער יודישען איינוואהנער וועלכער האט דארט אריינגעשריבען בלעטער מיט בלוט און טרעהרען. אין טאג-בוך געהט דורך א מענשליך לעבען אין א ים פון צרות. אין דעם ים טרינקט-מיט א גאנצע פאמיליע, פון וועלכער דער גרעסטער טהייל ענדיגט מיט אראבנידערען אין פינסטערען אבגרונד און א טייל שפריינגט אריבער די טוידטען-בריק און מיט א גאליגען שמייכעל שיקען זיי איבער א וויסטע קללה צום לעבען.

אין טאג-בוך סיגורירט נישט קיין נאמען און איבערגעשיקט געווארען צו אונז פולשטענדיג אנאנים. דער פערצווייפעלטער מחבר פערענטפערט דאס אין זיינע בריעף, וואס מיר וועלען ליינען ווייטער.

דער טאג-בוך, וועלכער איז א דאקומענט פון אונזער טרויריגער צייט דרוקען מיר צוליב דעם, וואס אין איהם ווערען אויפגעדעקט פיעל אנגעזעהטאנע זייטען פון אונזער לעבען; ווינקעלעך אזעלכע, וואו א סך פון אונז פערקריכען אפט בעוואוסטזיניג און חאפען זיך אויף זייער פאטאלען טריט ערשט דאן, ווען ס'איז שוין צו-שפעט און קיין אויסוועג איז שוין נישטא.

דער טאג-בוך אויף וויפיעל טראגיש ער זאל נישט זיין, ווארפט ער פון צווישען די שורות- און טיילווייז גאנץ אפען—א ווארנונג: געדענק, מענש, דאס לעבען איז צו-סובטועל און מיט'ן קלענסטען קנייטש קאנסטו דערפון א תל מאכען. זייה דעריבער זעהר פארזיכטיג און צוים דיינע ליידענשאפטען בעגיגען זיך שטענדיג מיט דעם וואס דו פערמאגסט און רייכ נישט אויף דעם האלדז.

הקדמה.

ליבער פריינד רעדאקטאר!

ווינדערט אייך נישט, וואס דאס דאזיגע פעקעל בריעף אין פארם פון א טאג-בוך ווערט אייך איבערגעשיקט דורך דער פאסט און נישט איבערגעגעבען פערזענליך אויף אייער האנד. ווי איהר זעהט לויט דעם פאסט-סטעמפעל קומט דאס דאזיגע פעקעלע צו אייך, נישט פון דער זעלבער שטאדט ראדאם, פון וואנען איך שטאם און וואו איך האב פערברענגט די שענסטע און אויך די פינסטערע טעג פון מיין לעבען. ניין. נישט פון ראדאם קומט עס, איהר זעהט עס אליין, נאר פון... איהר זעהט שוין פון וואנען, נאר זאגט נישט אויס. איך בעט אייך שרייבט נישט ארויס דעם נאמען פון דער שטאדט, פון וואנען איך שיק אייך די דאזיגע „הערליכע בלומען" פון מיין לעבען. מעגליך, אז מענשען וועלען זיך משער זיין, אבער דערצו האב איך שוין קיין עצה נישט.

איהר וועט געוויס פרעגען, צי וואס טויג מיר אינגאנצען צו דרוקען מיין טאג-בוך, ווען איך בין אזוי פארזיכטיג נישט צו ענטפלעקען מיין נאמען און אפילו נישט דעם נאמען פון דער שטאדט, פון וואנען דער טאג-בוך קומט — דערויף וועל איך אייך ענטפערען, אז דאס פערעפענטליכען מיין טאג-בוך פאר דער וועלט פיהל איך פאר מיין שטארקסטע אינערליכע בעדערפעניש. מיינע איבערלעבענישען שרייען פון זיך אליין ארויס. איך קאן אהן דעם נישט שטארבען, פונקט ווי ס'קען נישט שטארבען אהן ודוי א פערברעכער, א זונדיגער, וועלכע וויל אין די לעצטע רגע'ס פון זיין לעבען תשובה טוהן און ריין וואשען זיין נשמה מיט חרטה.

מיין טאג-בוך איז מיין קדיש-זאגער. כ'וועל אלץ מקבל זיין באהבה, כ'וועל אלץ פערליב נעמען. זאלען מיך מענשען פעראורטיילען, אפילו שעלטען, אפילו אויסלאכען. כ וועל זיי דאס אלץ מוחל זיין. אין יענע מינוטען ווען מענשען וועלען ליינען מיינע בריעף אין מיך בעשולדיגען דאמאלס וועל איך זיין מיט זיי און פון מיין קבר וועט רופען א שטים: גערעכט, מענשען, גערעכט. יא, ס'איז אמת. דעם זעלבסטמארד בין איך שוין לאנג בעגאנגען, נאר איך האב געלעבט על פי נס מיט אנ'איינגעשניטענעם האלדז און דאן ווען דאס גאנצע בלוט איז שוין געהאט אויסגערינען. און די יסורים זענען געווארען אונערטרעגליך האב איך אויסגעפיהרט דעם לעצטען אקט און שוין מיט א קליינקייט אונטערגעהאקט די רעשט פון מיין לעבען.

איך וויל נישט מען זאל מיך בעדוירען. איך וויל בעסער מ'זאל מיך פער'משפט'ען, ס'מאכט נישט אויס, וואס מענשען וועלען אפשר נישט וויסען געגוי וועמען זיי בעשולדיגען און פערדאמען, גענוג איז דער בלויזער פראטעסט. וואס וועט שוין דורך א העכערער מיסטעריעזער קראפט געפינען דעם וועג צו מיין אייביגע רוה און מיין קבר וועט דאן א ציטער טוהן. איך בין גרייט דאס אלץ אויף זיך צונעמען. דערמיט וועל איך אפשר אבקומען חאטש א טייל פון מיינע בעגאנגענע זינד, ווייל איך וועל זיין א מוסר השכל און א ווארנונג, אז אנדערע זאלען נישט געשטרויכעלט ווערען און ניט געהן אויפ'ן זעלבען וועג וואס איך.

איך גלויב, אז פיל פון מיינע ווערטער און אויסדרוקען קלינגען אפשר נישט גענוג קלאר. לעזט ווייטער מיינע בריעף און פאר אייך וועט אלעס פערשטענדליך ווערען. אלץ וואס איך האב אריינגעשריבען אין מיין טאג-בוך איז אויסגעפיהרט געווארען ביי מיין פולען, נארמאלען פערשטאנד אויפ'ן גרונד פון אויספרובירטע ערפאהרונגען, וועלכע איך האב דורכגעמאכט אויף אייגענער הויט. איך בין נישט בעגאבט מיט דער מתנה פון א פאעט, אדער קינסטלער. וואס גיעט ארויס זיינע געפיהלען און שטימונגען אין שעהנע שפראך - בעפיצונגען, מיט הערליכע דעקאראטיבע ארומגעציערט, אדער קאנסטרואירט אין קינסטלערישע פארמען לויט ן טעכנישען געבוי פון ווארט-מייסטער. דאס אלץ בין איך נישט. איך בין אנ'איינפאכער און דורכשניטליכער מענש מיט א הארץ, וואס פיהלט נישט נאר פיזישע יסירים, נאר אויך גייסטיגע און מאראלישע וועהטאגען, אייגענע אין אין א געוויסער מאס אויך פרעמדע. דאס לעצטע איז אפשר נישט קיין מעלה און נישט קיין שטאלץ פאר א הייגטיגען מענש. אבער אזעלכער בין איך געווען. פיעל האבען סאקע איבער דעם געלאכט פון מיר. אבער איך האב אנדערש נישט געקאנט זיין. פיל פון היינטיגע מענשען אנערקענען נישט קיין מאראל און נישט קיין העכערען געפיהל פון גייסט. ווי זאגען, אז דאס לעבען האט זיי געלערענט אנדערש: אז מ'ברויך זיין הארט, אגרעסיוו און פערחאפעריש און נישט אבשטעלען זיך פאר גארנישט. געוויסען, מאראל, נשמה און גייסט. דאס זאגען זיי, איז בלאטע, אנ'אויסגעטראכטער חלום. נאר דער עיקר איז ערדישער גענוס און ווייטער גארנישט.

איך וועל זיין אפענהערציג און זיך מתודה זיין. געווען פיעל מאמענטען אין מיין לעבען, ווען איך האב בעדויערט, וואס איך בעזיץ נישט די אלע אויסגעהארטעוועטע אייגענשאפטען פון היינטיגען מענש. אבער איך דאס האט מיר ווייניג געהאלפען. פערפאלען, אזוי בין איך געבוירען געווארען. אויך אזוי זענען געווען מיינע עלטערן און איך האב פון זיי איבערגענומען אין מיין בלוט דאס בירושה. מיינע דאזיגע אייגענשאפטען פאסען זיך אפשר נישט צום געוועהנליך-דורכשניטליכען מענש פון היינט. איך בין אבער פארט נישט מעהר ווי א פראסטער בשר ודם און דערפאר טאקע וועל איך איבערגעבען מיינע עטאפען פון לעבען אין א פשוט'ע שפראך. ס קאן זיין, אז מיינע געפיהלען זענען מעהר פון דורכשניטליכקייט, אפשר, וואס קאן איך אבער מאכען, אז אויסדריקען די זעלבע געפיהלען אין פאעטישער שענקייט, בין איך נישט אימשטאנד. ס'קאן זיין. אז ז'אן וואלטען מיינע בריעף געקלינגען שטארקער, ריהרענדער, איינדרוקספולער. און אפשר צוריקגעשמועסט: ווען איך וואלט געהאט אין זיך פאעטישעס, וואלט איך אפשר נישט צוגעפיהרט געווארען צו אזא מדרגה און ווייניגסטענס נישט אויסגעפיהרט דאס, וואס איך בין בעגאנגען. ווייל מעגליך איז, אז ווען איהר, פריינד רעדאקטאר, וועט ערהאלטען מיינע בריעף, וועל איך שוין נישט זיין צווישען די לעבעדיגע... דאס איז געווען מיין לעצטע פאסט ערב מיין דעצידירענדען שריט, וואס רייסט איבער אלע פעדים, וואס פערבונדען דעם מענש מיט'ן לעבען. יא, דאס איבערשיקען מיין טאג-בוך צום דרוקען איז געווען די לעצטע געזעגנונג'ס בריעף צום לעבען... און גאנץ מעגליך, אז ווען איהר וועט ליינען די בריעף, וועט אויף די בלעטער שוין שוועבען דער שאטען פון מיין גייסט און פון די שורות וועט ארויסאטעמען די לופט פון יענער וועלט... איך וועל שוין דאן אפשר זיין טוידט פאר אייך פונקט ווי ס'זענען טוידט די ווערטער, וואס איהר וועט ליינען אין מיין טאג-בוך.

מיין הקדמה האט מיך שוין צו-ווייט פערפיהרט און איך וועל ענדיגען מיט א בקשה צו אייך: נעמט אין אכט מיין ביטע און שרייבט נישט ארויס אין צייטונג מיין נאמען און אפילו נישט די ראשי תיבות. זאל מיין נאמען בלייבען בסוד. צוליב פיעל טעמים קאן איך נישט און איך טאר נישט איסדעקען מיין נאמען. בלוין נישט צו וועלען קאמפראמיטירען מיינע עלטערן און פאמיליע טאר איך עס נישט טוהן. איהר אליין וועט עס נישט

האַלטען פאר קיין אומרעכט.

א ד י ע.

ערשטער בריעף.

מ י י ן י ו ג ע נ ד.

איך בין געבוירען געוואָרען ביי רייכע חסידישע, אָבער אינטעליגענטע עלטערען. ביז 12 יאָהר געלערענט אין חדר. דערנאָך האָבען מיינע עלטערען אהיים גענומען צו מיר א רבי'ן און שוין אין יענע יאָהרען, ווען דאָס יו-דישע לעבען איז געווען פרום און צו-שטרענג רעליגעז, האָט מען צו מיר צוגענומען א לעהרער. וואָס האָט מיט מיר געלערענט וועלטליכע בילדונג. מיר האָט גאָרנישט געפעהלט. פיעל פון מיינע חברים האָבען מיך מקנא געווען. אין אונזער הויז האָט נישט געהערשט ווי אין אלע הייזער כמעט פון יענער צייט. קיין שום דעספאָטי-שער רעזשים, אָדער הארטע דיסציפלין. איך בין געווען פויגעל-פריי. ביי אונז אין הויז האָט געהערשט גרויס דרך-ארץ און יראת הכבוד. מיינע עלטערען האָבען שוין דעמאָלט געהאַט א מעהר-אייראָפּעאישען סיסטעם אין דער ער-ציהונג פון זייערע קינדער. אין דער שטאָדט ל. וואו איך בין געבוירען, האָט מען אונז גערופען „די אריסטאָ-קראַטען". חאָטש מיין פאָטער האָט געדאווענט אין שטיבעל, געפאָהרען צום רבי'ן און געשטיצט אלע חסידישע אַקציעס, האָבען דאָך די שטיבעל-מענשען געהאַט א ביסעל תרעומות אויף איהם. למאי ער טראָגט א קראַ-גען מיט מאנזעטען און געהט גאַלאַנט געקליידט מיט א שעהן פערפוצט בערדיל. נאָך מעהר האָט מען אין די חסידישע קרייזען נישט געקאָנט שמעק-קען ראָס, וואָס צו אונז קינדער זענען געקומען לעהרערס און מ'האָט אונז געקליידט אנדערש ווי אלע קינדער אין אונזער שטאָדט.

די געשעפטען האָט מיין פאָטער געפיהרט אין גרויסען פערנעם. זיינע יואָלר-געשעפטען זענען געווען אין גרויס הצלחה. ער איז געוואַקסען און רייכער געוואָרען פון טאָג צו-טאָג. צוזאַמען מיט'ן וואוקס פון עשירות זענען אייך ברייטער און אָפענער געוואָרען די טהירען פון אונזער הויז פאר די, וואָס זענען געקומען נאָך נדבות און גמילות חסדים. אָבער איין זאַך אנערקען איך היינט. פון גרויס רייכטום איז אונזער הויז א ביסעל פער'שכור'ט געוואָרען און אזוי ווי די מידה פון גאוה איז איינגעפלאַנצט מקדמונים ביי גבירים, איז אויך דאָס הויז פון מיינע עלטע-רען אין דער היגניכסט אויך נישט גע-ווען קיין אויסנאהם. איך געדענק עס ווי איצט. ס'איז געווען דאַן, ווען איך בין שוין עלטער געוואָרען, זיך אויס-געוואַקסען. מ'האָט מיר אָנגעהויבען רעדען שידוכים. פון דער אייגענער שטאָדט און פון פרעמדע שטעדט. פון דער זעלבער שטאָדט האָט מיין פאָ-טער נישט געוואָלט הערען. ס'איז איהם נישט אָנגעשטאַנען דער יחוס, און א חוץ דעם האָט מיין פאָ-טער געהאַט אַנ'איירערניש, אז וויפיל גביר ער איז, דאַרף ער טוהן נאָך א רייכערען שידוך מיט מיר. אזוי ווי אין דער שטאָדט האָט זיך קיינער נישט געקאָנט פערמעסטען מיט מיין פאָטער אין עשירות, האָט מיין פאָטער דעריבער אינגאַנצען נישט געהאַלטען פון טוהן א שידוך מיט מיר פון דער זעלבער שטאָדט.

געווען א פאַל ווען מ'האָט מיר גע-רעדט א שידוך מיט א גרויסען גביר און חסיד פון דער אייגענער שטאָדט. שדכנים האָבען אָנגעשלאָגען די טהירען פון אונזער הויז. מיר אליין איז שוין אויך געפעלען דער שידוך. ווייל איך האָב געקענט דאָס מיידעל. איך האָב זי עטליכע מאָהל געזעהן אין גאס און זי האָט אויף מיר, א יונגען נאַאיווען בחור'ל געמאַכט מיט איהר שענהייט און צובליהטע יוגענד א אומגעהויערען איינדרוק. איך האָב מיך געשעמט צו זאָגען, אז די כלה געפעלט מיר. איך האָב געשוויגען און געבענקט מיט מיין גאַנצע נשמה צו איהר. איהר ליכטיג פנים האָט מיך פערפאָלגט און תמיד געשוועבט פאר די אויגען. אָבער איך האָב געמוזט שווייגען. דאָס וואָרט ליבע איז נאָך גישט אריין אין די אוירען פון אונזער הויז, טראָץ דעם, וואָס אונזער הויז האָט געהייסען יענע צייטען מאָדערן. אויף אזוי פיעל איז אונזער הויז נאָך נישט געווען פאָרט-געשריטען. איך האָב עס געוויסט און דערפאר געשוויגען. איך האָב געבעטען אין הארץ די שדכנים זאָלען ווירקען אויף מיין פאָטער ער זאָל איינווילינגען אויפ'ן שידוך. אבער מיין פאָטער האט זיך אייגעשפארט, אז ניין און ניין און שטרענג בעפוילען די שדכנים זיי זאָלען אָבהאַקען.

האָט מען שוין מעהר נישט גערעדט דערפון. איך בין געווען צובראָכען און פיעל איבערגעקרענקט מיין פאָטער'ס עקשנות. דערווייל זענען געקומען שדכנים פון ראַדאָם און פאָרגעלעגט מיין פאָטער א גליקליכען שידוך מיט א ראַדאָמער גביר. מיין פאָטער האָט געלאָזט צו זיך רעדען און ס'איז בע-שטימט געוואָרען צו מאכען א „זעהונג".

(ווייטער קומט).

בעריכט פון בלימעל-פער-קויף פאר די געליטענע אין א"י איז ראַדאָם

דעם 23/x 29

פרוי אייגער, ישראל כ"ץ, יצחק אייגער	160.30 זל.
פרוי פאלבע, פרל' גאָס-טינסקאָ, מ. פערטטער	66.75 „
פרל' שאַטלאַנד, ברעס-לויער, מ. באקמאַן	58.70 „
פרוי פישמאַן און פרוי שיינפעלד	53.50 „
פרוי חמיעלאַרזש און פרוי גרין, פרל' פרידמאַן	44.20 „
פרל': פרידמאַן, דיאַמענט	33.80 „
פרוי ד"ר שענדעראָוויטש, „ דענטיסט ראַקאָטש	30.68 „
פרוי ד"ר לעווין, פרל' זיידענוועבער	29.30 „
פרל': שרייבער, ליפשטיין	27.70 „
פרל' ווייסבאָרד און ה' ראָזענבערג	51.00 „
וויינטרויב, פאָגעלמאַן	23.80 „
פלאַמענבוים, שטיינבערג	23.20 „
האָיצבערג, גאָסטינסקי	18.30 „
צווייגענבערג, האָניגמאַן	16.40 „
פריידענרייך, ווערבער	14.50 „
מעקלער, מילמאַן	13.00 „
קאָרמאַן, רוזשא	12.50 „
גאָלדבערג ישראל	3.35 „
בס"ה	623.58 זל.

ד אַ נ ק ז א ג ו נ ג.

דער הילפס-קאָמיטעט דריקט אויס זיין טיעפסטען ד אַ נ ק אלע א. ד. אנטיילנעמער אין בלימעל פאר זייער אינטענסיווער מיטהילף צום גרויסען ערפאָלג.

פיער הרוגים אין פערלויף פון א קורצע צייט אין ראַדאָם.

די לעצטע וואָכען אין ראַדאָם זענען געווען פאטאלע. אין פערלויף פון א גאנץ קליינע צייט זענען פאָרגעקומען פיער טרויריגע פאלען. דער ערשטער קרבן איז געווען א היגער יונגערמאַן, א איידעם פון א היגען גאַלאַנטעריע-סוחר. ער איז געפאָהר'ען קיין ווארשא צו א דאָקטאָר. אין צוריקפאָהרענדיג קיין ראַדאָם האָט ער א סוף גע-מאכט צו זיין יונג לעבען ארונטער-וואַרפענדיג זיך אינטער'ן באַן ביי

KINO ODEON w RADOMIU
Od poniedziałku 4 listopada 1929 r.
Boska ANNA MAY WONG
Władczyni serc — Uosobienie czaru i wdzięku.
Najsubtelniejsza tragiczka ekranu,
w roli SUZUKI, w najświetniejszym jej filmie
MOTYL WIELKOMIEJSKI
ANNA MAY WONG
to szczerozłoty talent, to nazwisko porywa tłumy,
jest największą ozdobą każdego filmu,
a pozatem grają:
Tilla Garden, Louis Lerch i Nien-Sön-Ling
DRUGI PROGRAM RÓWNORZĘDNY.
Świetny film, o akcji zwięzłej, silnie dramatycznej, porywający już od pierwszego aktu
DZIEWCZĘ z SINGAPORE
To film daleki od szablonu — Świetna treść.
Wspaniale opracowana akcja.
Dynamika gry, zdjęć i wykonania — niebywała.
w rolach głównych:
Philips HAVER i Allan HALLE.
2 Wielkie filmy razem. Wielkie atrakcje

גאַרוואַל׳ן.

דער צווייטער הרוג איז געווען א יודישער בעל עגלה פון קאָוינעוו. א אויטאָ איז איהם איבערגעפאָהרען און אומגעבראַכט איהם אויפ׳ן אָרט.

ווער איז דער דריטער הרוג?

א רעטועלהאַפטע געשיכטע איז מיט׳ן דריטען הרוג. דעם ערשטען טאָג סוכות איז א פרעמדער יונגערמאַן אריינגעגאַנגען אין א הויף אויף לובלינער גאַס נומער 73 און שוין מעהר פון דאָרט נישט ארויס קיין לעבעדיגער. ס׳איז געווען אין העלען מיטען טאָג, ארום האַלב פיער. ווען די שטאָרט איז אויפגעברייסעלט געוואָרען פון א שרעקליכע ידיעה, אז אין קלאָזעט פון זעלבען הויף האָט זיך אויפגעהאָנגען א יונגערמאַן. ס׳איז געוואָרען א צוואַטענלויף פון מענשען, ס׳איז אָנגעקומען פאָליציי. אָבער קיינער האָט נישט געקענט וויסען ווער דער הרוג איז. קיין שום דאָקומענטען איז נישט געפינען געוואָרען אויסער א סידור׳ל. ס איז דעריבער שווער געווען פעסטצושטעלען ווער ער איז. איינס איז קלאָר געוואָרען. אז דער הרוג איז א פרעמדער.

דער הרוג איז איבערגעפיהרט געוואָרען אין יודישען שפּיטאָל. דער ראַבינאַט האָט גערופען אין שוהל, בית-מדרש און אלע בתי תפילות מענשען זאָלען געהן אין שפּיטאָל בעקוקען דעם מת, ווענען זיי וועלען אפשר דערקענען. אָבער א מערקווירדיגע זאַך. פיעל הונדערטער מענשען זענען פארביי געגאַנגען דעם הרוג און ס׳האָט זיך נישט געפינען איינער, וואָס זאָל זאָגען ווער ער איז. מ׳האָט צו וויסען געטוהן אין פערשיעדענע יודישע צייטונגען אין דער פרעמד, אָבער א ווינדערליכע זאַך — קיינער האָט זיך נישט אָבגערופען, חי דער הרוג וואָלט נישט ארויס פון א מאַמעס בויך.

אין שטאָדט האָבען קורסירט פערשירענע השערות. ס׳האָבען זיך געהערט מיינונגען, אז דעם פרעמדען יונגערמאַן האָט מען ערמאָרדעט.

די אויספאָרשונג פון דער פאָליציי האָט געפיהרט אין דער ריכטונג פון זעלבסטמאָרד און אויף דעם יסוד איז דער פאָליצייאישער פראָטאָקאָל צונויפגעשטעלט געוואָרען.

די פאָליציי און אויך די יודישע גמינע האָבען געמאַכט א רייהע פאָטאָגראַפישע אויפנאַהמעס, וועלכע שטעלען מיט זיך פאָר דאָס בילד פון הרוג אין פערשידענע פאָזען.

אין סידור׳ל איז געלעגען שטיקלעך פאַפּיער געשריבען מיט פראַנצויזישע אותיות. דאָס אַלץ איז איבערגעגאַנגען אין רשות פון דער פראָקוראַטור, וועלכע פעראינטערעסירט זיך מיט׳ן פאָרפאָל. בכדי פעסטצושטעלען די אויטענטישקייט פון הרוג.

די לויה האָט איינגעאָרדענט די היגע יודישע גמינע און איהם בעגראָבען אויפ׳ן ראַדאָמער יודישען בית-עלמין. אין די טוידט-אַקטען האָט די גמינע פערשריבען דעם הרוג אַלס זעלבסטמערדער.

ביז היינט האָט זיך נאָך נישט געמאָלדען קיין שום קרוב, אָדער פריינד און בעקאַנטע פון דעם הרוג.

17-יעהריגער שילער וואַרפט זיך אונטער׳ן באַהן.

היינטיגען זונטאג, שמחת תורה, איז א היגער יודישער שילער גליקסמאַן, בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דורכ׳ן אַרונטערוואַרפען זיך אונטער דער באַהן.

אויסגעפיהרט דעם מאָרד-אַקט האָט ער דאָרט, וואו די באַהן פאָהרט דורך נאָך דער ראָגאַטקע אין דזשיערשקאָוו (סוף לובלינער).

די באַהן האָט איהם אָבגעשניטען דעם קאָפּ און אָוועקגעשלייזערט ווייט פון קערפּער.

דער זעלבסטמערדער איז אַלט געווען 17 יאָהר. ער איז געווען א שילער פון דער גימנאַזיע אויף דלוגא-גאַס.

צווישען די ביכער האָט מען געפינען א בריעף לויט וועלכען ס׳איז משער צו זיין, אז ער האָט זיך פון פריהער נאָך ארומגעטראָגען מיט׳ן געדאַנק פון זעלבסטמאָרד.

פון סוחרים-פעראיין.

קאָמוניקאַט.

דאָס פּרעס-ביוראָ ביים סוחרים-פעראיין מעלדעט:

אין א בריעף צום סוחרים-פעראיין טהיילט-מיט דער רעיענט ה׳ ראָגוסקי פאָלגענדעס:

„צוליעב׳ן פערשידענאַרטיגען קאָמענטירען מיין שרייבען ווע.ען נישט אויפהאַלטען וועקסלען אויף אַזאַ אַרט, אז יעדען ערשטען פון חודש זאָל מיין קאַנצעלאַריע קענען צוזאַמענשטעלען א רשימה פון דער צאָהל פּראָטעסטירטע וועקסלען פון אָבגעלאָפענעם חודש, האָב איך דעם כבוד אַלס צונאַפּע אויפצוקלערען, אז עס קענען נישט אויפגעהאַלטען ווערען וועקסלען פון וועלכע דאָס אויספיהרען דעם פּראָטעסט פאַלט אויס אויפ׳ן לעצטען טאָג פון חודש.

עס ווערט בעמערקט, אז אויפ׳ן גרונד פון פאַר. 43 פון וועקסעל-געזעץ מוז א פּראָטעסט ווערען אויסגעפיהרט אינ׳ם טאָג, ווען די סומע איז „ווימאַגאַלני”, אָדער אין איינעם פון די צוויי אָנקומענדע וואָכען-טעג.

צוליב דעם קענען אין חודש פאַזדזיערניק נישט ווערען אויפגעהאַלטען וועקסלען, וועלכע זענען צאָהלבאַר דעם 29 טען, אין ליסטאָפּאַד דעם 28-טען, אין גרודזיען אויך אין 28-טען. וועקסלען פון 30-טען און 31-טען פון די געגעבענע מאָנאַטען קענען יאָ ווערען אויפגעהאַלטען”.

ערעפנונג פון דער האַנדוו.-קאַמער אין קעלץ.

דינסטאָג דעם 3 ליסטאָפּאַד ד. י. קומט פאָר די פייערליכע ערעפנונג פון די האַנדווערקער-קאַמער אין קעלצער שטאָדט-ראַט.

דער טאָג אָרדנונג איז פאָלגענדער:

1) די ערעפנונג דורכ׳ן דעלעגאַט פון דער וואָיעוואָדזטווע איגזשיניער קאַליאַשינסקי, 2) דאָס וועהלען א פּראָטאָקוליאַנט, 3) וואַהלען פון א פּרעזידענט פון דער קאַמער, 4) וואַהלען פון א וויצע-פּרעזיד. 5) וואַהלען פון 3 פּערזאָנען אין דער פערוואַלטונג. 6) דאָס געשטימען א סעקרעטאַר פאַר די קאַמער, 7) אָפּשטימונג איבער׳ן בודזשעט פון די קאַמער, 8) דאָס אָבשטימען דעם רעגולאַמין פון די פערוואַלטונג-זיצונגען און קאָמיסיעס פון די קאַמער, 9) דאָס אָבשטימען דעם דינסט-רעגולאַמין פאַר׳ן פּערסאָנאַל. 10) דאָס אָבשטימען דעם רעגולאַמין פאַר׳ן ביוראָ פון די קאַמער.

פון ציונ. רעוו. פערבאַנד „מ ס ד ה”.

קאָמוניקאַט.

דער צ. ק. פון פערבאַנד פון ציוניסטען-רעוויזיאָניסטען „מסדה” אין פוילען קאָמוניקירט, אז אין די טעג פון 31 .30 .29 דעצעמבער ה. י. וועט אין ווארשא פאָרקומען דער ערשטער אַלפּוילישער צוזאַמענפאָהר פון „מסדה” אין פוילען. דער צוזאַמענפאָהר וועט פאָרקומען אין יודישען אַקאַדעמישען הויז (נאַמיעסטניקאָווסקא 7) אין זאַהל א. נ. פון פּראָפ. אַ. איינשטיין.

די הכנות צום איבערדערמאָנטען צוזאַמענפאָהר זענען אין פולען גאַנג.

• • •

פערבאַנד „מסדה” אין ראַדאָם.

די פערוואַלטונג קאָמוניקירט אַלע מיטגלידער, אז דעם 1|11 ד. י. ענדיגט זיך דער לעצטער טערמין פון אויסקויפען מיטגליד׳ס קאַרטען ארויסגעגעבען דורכ׳ן צ. ק., וועלכע גיבען דאָס רעכט צו וועהלען צום צוזאַמענפאָהר. דער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג אין אייגענעם לאָקאָל (רינעק 17) יעדען טאָג פון 8 -7 אָווענד.

ספּאָרט.

בעריכט פון די צוויי מעטשען צווישען בר-כוכבא — מכבי לטובת אונזערע געליטענע ברידער אין ארץ-ישראל.

דעם צווייטען טאָג סוכות איז אויפן שפּיעל-פּלאַץ פון ר. ק. ס. פאָרגעקומען א פריינדשאַפטס-מעטש צווישען די ראַדאָמער שטאַרקסטע יודישע ספּאָרט-קלובען בר-כוכבא—מכבי.

ביידע דרוזשינעס פיהרען אַדורך שעהנע אַטאַקעס בעזונדערס האָט זיך דאָס מאָהל אויסגעצייכענט מכבי, וועלכע איז אויף דער ערשטער העלפט מעהר אין אָנגריף. דער שיעד׳ס-ריכטער ריקטירט א „קאָרנע” פאַר מכבי און ער ווערט ווי געהעריג איסגענוצט. דער רעזולטאַט 1:0 פאַר מכבי ווערט נישט געענדערט ביז׳ן סוף פון גאַנצען שפּיעל און דערמיט איז פערענדיגט געוואָרען דער מעטש.

די גאַנצע מכבי-דרוזשינע האָט געשפּיעלט אַמביטנע און אַלע זענען געווען אויפ׳ן אָרט. דאַגעגען ב״כ זענען אין דער שטורם-ליניע געווען שוואַך, און די „אַבראָנע”—נישט צום גינסטען.

דער רעוואַנזש.

א גרויסען אינטערעס האָט ארויסגערופען אין די היגע ספּאָרט-קרייזען דער רעוואַנזש-מעטש צווישען די יודישע ספּאָרט-קלובען בר-כוכבא — מכבי, וועלכער איז פאָרגעקומען דעם לעצטען טאָג סוכות אויפ׳ן קאַמפּפס-פּלאַץ פון ר. ק. ס.

צוליב דעם, וואָס דער ערשטער מעטש צווישען די דערמאָנטע ספּאָרט-קלובען האָט זיך אויסגעריכט פאַרענדיגט מיט׳ן נצחון פאַר מכבי (1:0) איז דער אינטערעס און נייגעריגקייט צו זעהן דעם היגען רעוואַנזש געוואַקסען מיט א

גדויסער אַנשטרענגונג.

ביידע מאַנשאַפטען זענען ארויס־געטרעטען אין זייערע בעסטע בזוא־מענשטעלען. דער שפּיעל איז געווען אַנ'אָפּענער און ביידע צדדים אטאַקירען אויף א שעהנעם אופן. אביסעל דערנאָך נעמט ב"כ איבער די איניציאַטיוו און זיינע העכד אריין, נישט לאָזענדיג דעם געגנער קומען צום וואָרט. ביז דער פויזע מאַכט ב"כ 0:1

נאָך דער הפסקה קאָנצענטרירט זיך דער נאַנג פון שפּיעל אויף שעהנע טעכנישע קאָמבינאַציעס, וואו דער צו־זאַמענשטעל פון ב"כ שפּילט אויסגע־צייכענט. די מכבי - דרוזשינע מיט'ן אויסנאַהם פון איינצעלנע שפּילער זע־נען אונבעהאָלפען און שפּילען זעהר שוואַך (ס ווערט אויך בעזייטיגט פון פּלאַץ אַ מכבי-שפּילער, און זיי מוזען שפּילען אין א צעהנטיל) ב"ב, האָבענ־דיג א שטאַרקע איבערמאַכט „באָמבאַ־דירט" דעם געגנער'ס טויער מיט גע־פעהרליכע שאָסען, פון וואָס די מכבי־פערטיידיגונג קען זיך — טראָץ אַלע בעמיהונגען — קיין עצה נישט געבען. ב"כ ציילט נאָך 3 גאָלען (ב"כ נוצט

IRYSY ŚMIETANKOWE
G. G. L A R D E L L I

נישט אויס אַ „קאָרנע") און מיט ן פער־דינטען זיעג 4 געגען 0 פאַר ב"כ ענ־דיגט זיך דער מעטש.

שיעד'ס-ריכטער אויף די אויבענ־דערמאָנטע צוויי מעטשען איז געווען

IRYSY CZEKOLADOWE
G. G. L A R D E L L I

ה' פאַרטשינסקי.

שיינבוים.

ארבעטער-ווינקל

פרעסע-רינג אויף מעבעל און אנדערע איינערליכע איינריכטונג

ח' א. פינקעלשטיין גיט 20 זלאָטעס און רופט ארויס: ח' מארקוס לאַנדוי, ה"ה ד"ר קעלערוואָרם, ד"ר לודוויג פינקעלשטיין, פרל. ציין-דאָקטאָרין אַל־פערן, דענטיסטישע טעכניקער: ה"ה וואקסשלאַק און טענענבוים, ה"ה פעלד־שערכ: גרינשטיין חיים און מענדעלואָן הערמאַן, ה' בושאצקי יהושע, צווייג־האפכיק אהרן, מאנדעל ישראל, פער־שטענדיג סטאניסלאוו, ה"ה פורמאַן און יעקב קאַרמאַן פון קאָאָפּעראַטיוו „איינינקייט". ח"ח מאלצמאן ברך קאַ־זשעניצער 16, זילבערשפּיץ יצחק קאַ־שאַראַ[?]א 4, ראָזענצווייג מרדכי וואָעל 15 און יעקב קורץ פון גריצע וואָעל 17.

ח' פריילעך יעקב ענטפערט ח' פיי־גענבוים מיט 5 זלאָטעס, און רופט ארויס: ח' דיזענהויז לובלינער 29 און טענענבוים טוביה לובלינער 48.

ח' קליינבוים ישראל ענטפערט ח' פייגענבוים מיט 5 זלאָטעס און רופט ארויס: ח"ח איטשע גרינגער לובלינער 7. חיים מרדכי פּערין רינעק 8, קאָפּעל פארין וואָעל 29, ישראל פּראָיעקט וואָעל 59 און דוד גאָלדוואסער מאַלא 5.

א גאנצע פאמיליע וואָס שלאָפט אין דרויסען אין די קאלטע נעכט.

ס'וועלט א גרויסער יושר געווען די ראַדאָמער כלל-טוער זאָלען א שפּאַ־ציר טוהן אויף דער שפּאַציר-גאַס נו־מער 29. זיי וועלען זיך דאָרט איבער־צייגען, אז זיי האָבען ווייניג אין זין דעם יודישען עלענד און נויט.

אויף דער דערמאָנטער גאַס לויט דעם זעלבען נומער געפינט זיך א אָרי־מע יודישע פאמיליע, וואָס האלט זיך אויף אין א סאָר און וואָהנט אין א בודע, צונויפגעקלאַפּט פון דינע, לייכ־טע ברעטלעך, וואו די פּאָדלאָגע איז די נאַקעטע ערד.

די אומגליקליכע פאמיליע בעשטעהט פון 5 פערזאָהן: פון מאן און פרוי און דריי קליינע קינדער. דאָס גאנצע „מעבעל" בעשטעהט פון איין צובראָ־כען אייזערנעם בעטעל. די קליינע קינדער צאַפּלען פון קעלט אין די היינטיגע הערבסט-נעכט. ס'איז פשוט א רחמנות צו צוקוקען, ווי די דאָזיגע אומגליקליכע פאמיליע מוטשעט זיך און ווער"ט געפייניגט פון קעלט און נויט.

די פאמיליע הייסט יאַסקאָוויטש און ס'איז א חוב פון אונזערע כלל-טוער זיי זאָלען זיך פעראינטערעסירען און קודם כל בעזאָרגען די פאמיליע מיט א וואָהנונג און נישט לאָזען קליינע קינדער ליגען אין דרויסען.

לעזע-זאַהל

אין ארבייטער - ווינקעל.

אין ארבייטער-ווינקעל אויף שפּאַציר־גאַס 23 ווערט געעפענט א לעזע-זאַהל, וואס וועט זיין פערזעהן מיט פערשי־דענע צייטונגען, זשורנאַלען און אַלע פעריאָדישע אויסגאַבען.

KINO-TEATR
„NOWE CZARY"

אין נעכסטע פּראָגראַם
פון מאנטאג דעם 4-טען ליסטאָפּאַד
ווידער 2 ריזעז בילדער

1) ראַמאָן נאָוואַררא (RAMON NOVARRO)

אין זיין הערליכען בילד וואָס וועט ווערען דעם ערשטען ליכטענאַר געשפּילט אין די גרעסטע קינאָס אין וואַרשא און גלייכצייטיג אין ראַדאָם א. נ.

SKRZYDLATA FLOTA

2) לאָן שאַנעי (LON SCHANEY)

לאַך פּאַיאַץ!!
ŚMIEJ się PAJACU!

דער מאַסקע מייסטער און גרעסטער עקראַן טראַגיקער אין פילם א. נ.

אָרקעסטער פון 10 מאַן אונטער דער ליייטונג פון פּרוי וואָלקאָנסקא.

פאהז-רינג

אונטער׳ן פראטעקטאראט פון דער ארגאניזיר-קאמיסיע
ביים האנדווערקער-קלוב אין ראדאם.

מאניס ווערבער ענטפערט דעם ה׳ פעלדמאן מיט 5 זל. און רופט ארויס: יצחק עפשטיין — וואלאווא און מאיר יחיאל פעלדמאן — גראדזקע 2.

מאיר גוטמאן ענטפערט דעם ה׳ פעלדמאן מיט 5 זל,

ישראל משה כוואט ענטפערט דעם ה׳ סטראוצינסקי מיט 5 זל.

נתן יעקב העלצמאן ענטפערט דעם ה׳ סטראוצינסקי מיט 5 זל.

בערל גאלדשטיין ענטפערט דעם ה׳ ראזענצווייג מיט 5 זל.

שמעון ראזענבערג ענטפערט דעם ה׳ ראזענבוים מיט 5 זל.

דוד קירשענבוים ענטפערט דעם ה׳ ריגגערמאכער מיט 5 זל.

גוטמאן יונה ענטפערט דעם ה׳ גוטמאן משה מיט 5 זל.

מרדכי פאבעלמאן ענטפערט דעם ה׳ דאמבעק מיט 5 זל.

אבראמאוויטש ברוך ענטפערט דעם ה׳ מלינארסקי מיט 5 זל.

שלמה בלאט ענטפערט דעם ה׳ רובינשטיין מיט 10 זל.

יעקב ווארשאווער ענטפערט דעם ה׳ קארמאן מיט 5 זל.

וועלוויל וויזענבערג ענטפערט דעם ה׳ ראזענבערג מיט 5 זל.

הערשל בארענשטיין ענטפערט דעם ה׳ זיידמאן מיט 5 זל.

מאטל פאמלאוויטש ענטפערט דעם ה׳ ראזענבוים מיט 10 זל.

יעקב פייגענבוים ענטפערט דעם ה׳ פישמאן מיט 10 זל.

יצחק שניידער ענטפערט דעם ה׳ פישמאן מיט 5 זל.

יוסף לייב שטארקער ענטפערט דעם ה׳ גאלדפארב מיט 5 זל.

גוטמאן („אמעריקאן") ענטפערט דעם ה׳ ראזענבערג מיט 5 זל.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער בעסטען דאנק דעם דירעקטאר פון קינא „אדעאן" ה׳ בארוויצקי פאר דעם בעפרייען אונז יודישע מוזיקאנטען אין די ימים נוראים פון ארקעסטער ביים דערמאנטען קינא.

שימקעוויטש,
לייזעראוויטש,
גאלדראט.

Głęboko wstrząśnięci tragiczną śmiercią naszego kolegi

b. p. Zenona GLIKSMANA

wyrazy szczerego współczucia stroskanej rodzinie, wyrażają

koledzy:

Leon Cukier, Fiszel Fiszman,
Wolf Helcman, Berek Kac,
Heniek Kirszenbaum,
Kalmuś Tajchman.

פאר דער עפענטליכקייט.

דאמיט דריקען מיר אויס אונזער חרטה אויף אונזער טהאט געגען דער באנק קרעדיטאווע אין ראדאם, וועלכער איז פארגעקומען דעם 12/8 ד. י. וואס איז געקומען צום אויסדרוק, אז דורך א פאלש אויסטייטשונג פון א שריפטליכען דאקומענט, וועלכער האט געזאלט דינען אלס גוואראנציע-בריעף פאר דעם היגען סוחר יעקל זאלצמאן אויף 3600 זל., האבען מיר געמאכט די באנק א זאיענטשע.

מיר האבען דעם סכסוך מיט דער באנק ערלעדיגט, און דאביי האט זיך ארויסגעוויזען, אז די באנק איז פאלקאם געגען אונז גערעכט, דאדורך בעטען מיר ענטשולדיגונג ביי דער חשוב׳ע פערוואלטונג פון דער באנק קרעדיטאווע און אלס צייכען פון חרטה גיבען מיר 50 גראשען אויף תלמוד-תורה.

מיט דרך ארץ

Fabryka Garbarska Szmerek Ajzenberg i S-ka

w Szydłowcu.

Kino-Teatr

„CORSO"

w Radomiu.

פון מאנטאג דעם 4-טען אפריל

דאס הערליכע פוילישע בילד מיט׳ן אנטייל פון די גרעסטע פוילישע ארטיסטין

Jadwiga Smosarska

אין דעם בילד

GRZESZNA MIŁOŚĆ

מיט׳ן אנטייל פון די בעסטע פוילישע ארטיסטישע קרעפטען

דאס בילד רירט ביז טרערן

און לאזט איבער א שטארקען איינדרוק.

DNIA 26 LISTOPADA

zginął śmiercią tragizcną, przeżywszy lat 17

b. p. ZENON GLIKSMAN

ucz. kl. VII gimn. T. CHAŁUBIŃSKIEGO.

W zmarłym tracimy najszlachetniejszego i najlepszego kolegę.

Cześć Jego pamięci!

Pełni współczucia dla rodziny.

KOLEDZY gim. CHAŁUBIŃSKIEGO.

מלוכה-פרעזידענט אין קעלץ.

דער פרעזידענט פון דער רעפובליק פראָפ. מאָשטשיצקי קומט פון ספּאַלע קיין קעלץ היינטיגען זונטאָג.

אויף דער גרעניץ פון דער קעלצער וואָיעוואָדזטווא וועט דעם מלוכה-פּרעזידענט בעגריסען דער קעלצער וואָיעוואָדא ה׳ קאָרסאַק, וועלכער וועט אַקעגען פאָהרען דעם הויכען גאַסט.

מיט׳ן פּרעזידענט קומט מיט דער מיניסטער ה׳ קיהן. דעם מאַרשאַל פּילסודסקי וועט רעפּרעזענטירען גענעראַל אַנדזשעי גאַליץ.

די פאָרבערייטונגען פון אויפנאַהמס-קאָמיטעט זענען אין פולען גאַנג. ביים באַהן-הויף איז אויפגעשטעלט א ספּעציעלע טריבונע און א טריאומף-טויער.

אין זעלבען טאָג, בשעת דער ה׳ פרעזידענט וועט ווײלען אין קעלץ וועט ענטהילט ווערען דער דענקמאָהל לכבוד דער אונאַבהענגיגקייט פון פוילען.

דזיאַלאָווסקי, אליעזר גאַרפינקעל, א. גאָטליב און אברהם פינקעלשטיין צו 18 זל., יצחק באַליצקי, יוסף ענאָך, משה קאַפּערבערג און ש. ד. פערסטער (טאָקארניע) צו 10 זל., הירש ראָזענבערג (טאָסנאָוויעץ), יחיאל גאָלדמאַן, יעקב שיינפעלד, נחמן גאָלדמאַן, שלמה גאָלדראָס, יוסף גינזבורג, שמחה קאַדישעוויטש, יעקב מאָשענבערג, יעקב בערקער, מענדיל בעקערמאַן, משה שטרויך, דוד גאָטליב (יענדזיעוו), יודל מאַראַוויעץ, ז. רייזמאַן, יעקב דוד קופערבערג, דוד איזאַק און שמעון זילבערבערג צו 5 זל., פעליקס בוגאַיער —3 זל., מענדעלאָוויטש, מלך וויינריב, שלמה בער זילבערשטיין, משה לעווין, בנימין שיינפעלד, אבעלא שמולעוויטש, נפתלי פרץ לעווין און יעקב יאַקובאָוויטש (סיכעדניאָוו) צו 2 זל. און ראַזענהאָלד (חענטשין), גאַרפינקעל ביאַלאַגאַן, שמואל ווייסבערג צו 1 זל.

צוזאמען 782 זל.

איינגעצאָהלט אין דער רעדאַקציע „הייגט“ דעם	9|4	228 זל.		
אין רעטונג׳ס-קאָמיטעט אין קעלץ „	9|8	246 „		
„ „ „ „ „	9|11	194 „		
„ „ „ „ „	9|23	76 „	744 „	

קעלץ 10|10 1929. בלייבט אין קאסע 38 זל.

דין-וחשבון

פון די געזאַמעלטע געלדער דורך די דיסקאָנטאָ-באַנק אין קעלץ פאר די געליטענע אין א״י.

פון דער דירעקציע און אַנגעשטעלטע אין דער באַנק 10 פראָצ. פון די שעפטעמבער-פענסיע: ה. טערצאַרז און ח. וויינריב צו 55 זל. יעקב פערצארז —30 זל., בצלאל פערצאַרן און מאיר בלאַנק צו 16.50, אסתר מאַלינאַק—14 זל., דוד ראַפאַלאָוויטש—13 זל., ד. ענאָך—9.50 טעמערא וויינריב און משה אלבירט צו 7.50, מ. סאַנדעל—3.50 צוזאַמען 228 זל.

סאַלאָמאָן ריכטער (טאָקארניע) — 100 זל., ב. שמולעוויטש און אבא מייסיק צו 50 זל., אליעזר ראָזענבערג —36 זל., דאָקטאָר שטרום — 25 זל., דאָקטאָר לעווינזאָן—20 זל., יעקב באַליצקי, שמעריל ווײנשטאָק, מרדכי

א זעלטענער טהאט פון א קריסטליכען דירעקטאָר פון דער פירמא פוסמאן עט קאמפ.

אין דער קעלצער אַקציע פאַר די געליטענע אין ארץ ישראל איז בעזונדערס ווערט צו פערצייכענען א זעהר שעהנער זעלטענער טהאָט. ווען ה׳ ראַכענסלופ ארי׳ האָט געוויילט אין זאַנגייסק אין צוזאמענהאַנג פון דער אויבענדערמאָנטער אַקציע האָט דער דירעקטאָר פון דער פירמא פוסמאַן עט קאָמפּ. זעגעבען 50 זל. און אויך אויסגעדריקט גרויס מיטגעפיהל פאר׳ן יודישען פאָלק אין די לעצטע ארץ-ישראל געשעהענישען.

קליינער פעליטאָן

וואָס דאַרף מען האַלטען אין פאָרטפעל?

געדענקט איהר דאָס לידעל „א יוד צו זיין איז טייער. א יוד צו זיין איז וואויל״?

הייליגע ווערטער, בנאמנות. קודם כל, איז א יוד פערזאָרגט מיט יענער וועלט, ס׳שטייט דאָך בפירוש: „כל ישראל יש להם חלק לעולם-הבא“...

און איצט האָב איך זיך דערוואוסט נאָך א נייעס, אז אידישקייט איז נישט בלויז א סגולה צו עולם הבא, נאָר אויך צו עולם-הזה, מ׳דארף בלויז זיין אנ׳אמת׳ער יוד.

ווי-זשע איז מען אן אמת׳ער יוד?

אוודאי איז דאָ דערויף א תשובה: אנ׳אמת׳ער יוד איז דער, וואָס איז גע-אידיש. אָבער דאָס איז דאָך נישט ריכטיג. וואָרום משומדים זענען אויך געאידישט...

טאָ ווי הייס מען פאָרט וועד עס איז אנ׳אמת׳ער יוד? לויט וועלכע סימנים קען מען עס דערקענען?

די ציוניסטען וועלען אייך זאָגען, אז אנ׳אמת׳ער איד איז דער, וואָס גיט געלד אויף א״י. אָבער דאָס איז דאָך נישט ריכטיג — קנאָפּ קריסטען גיבען געלד אויפ׳ן קה״י, אָדער קק״ל טאָ וויסען מיר אפילו ביי אונז אין קעלץ פון א קריסטליכער פירמע, וואָס האָט ביי זיך א קק״ל-פושקע און האַלט דאָרט כסדר אין איין וואַרפען...

אויך אין די היינטיגע קעלצער כראָניק וועלען די לעזער בעמערקען, ווי א קריסטליכער דירעקטאָר האָט געשאָנקען געלד לטובת די געליטענע אין ארץ-ישראל.

די בונדיסטען, ווידער, וועלען אייך זאָגען, אז אנ׳אמת׳ער איד איז דער, וואָס גיט געלד אויף די אידיש-װעלטליכע שולען, אָבער דאָס איז דאָך אוודאי נישט ריכטיג, וואָרום די בונדיסטען אליין וועלען אייך פאַר דער דאָזיגער מצוה צוזאָגען אלץ אין דער וועלט, נאָר נישט קיין עולם-הבא.

בלייבט אונז בלויז איבער איין אויסוועג — פרעגען ביי דער קהלה. די קהלה וועט געוויס ענטפערען, אז אנ׳אמת׳ער איז איז דער, וואס צאָהלט עמאַט, אין דאָס איז דאָך שוין אוודאי און אוודאי נישט ריכטיג, וואָרום לע״ע האָט מען נאָך ביי אונז ווענינ געלד געגעבען, קיינט אייס, אז אין קיעלץ זענען גאָר קיין אמת׳ע אידען נישטאָ...

טאָ ווי דערגעהט מען דאָ פאָרט א טאָלק?

מיין איך דעריבער, אז דער בעסטער סימן צו דערקענען אנ׳אמת׳ען אידען, איז א סידורל מיט א פאָר תפילין — פאַהרט עמיץ אין וועג און פיהרט מיט זיך א פאָרטפעל, אין וועלכען ס׳ליגט א סידורל מיט א פאָר תפילין, זאָלט איהר וויסען, אז דאָס איז א בן עולם-הבא...

דאָס זענען די סימנים צו דערקענען אנ׳אמת׳ען אידען, איצט לאָמיר זעהן וואָס פאר א סימנים זענען דאָ צו דערקענען א גביר:

ווײַזין פרעגען ביי עמיצען קען קיין דייד נישט זיין, וואָרום די שאצערס זענען שטענדיג רייכער פונ׳ם בעל-דבר און דער בעל-דבר אליין וועט אייך אויך נישט זאָגען דעם אמת, וואָרום ער וועט מורא האָבען פאר שטייערען, פאר די ציוניסטען, פאר די בונדיסטען און דער עיקר — פאַר דער קהלה...

וואָס-זשע טהוט מען אין אזא פאַלז בלייבט צוריק דער זעלבער מיטעל — א קוק טאָן אין פאָרטפעל — פאָהרט עמיץ אין וועג און פיהרט מיט זיך אין פאָרטפעל עטליכע צענדליגע טויזענד זלאָטעס, נישט בלויז במזומנים נאָר אפילו פרימאָ-וועקסלען און ווערטפּאַפּירען. איז א סימן, אז ער איז א בן עולם הזה. ווי-זשע איז דער דין, אז איינער האָט אין פאָרטפעל א סידורל מיט א פאָר תפילין און אויך עטליכע צעהנדליגע טויזענד זלאָטעס? איז טאַקי אזוי וואויל צו איהם — ער איז שוין פערזאָרגט מיט ביידע וועלטען...

און אויב אפילו, ער זאָל דעם פאָרטפעל פערלירען, דאַרף ער אויך ניט דאגהן, וואָרום דער געפינער וועט איהם שוין אויפזוכען — עפּעס א קליינינקייט אנ׳אמת׳ער איד...

זאָלט איהר דעריבער וויסען, וואָס מ׳דאַרף האַלטען אין א פאָרטפעל: א סידורל מיט א פאָר תפילין שאַדט נישט, עטליכע צעהנדליגער טויזענד זלאָטעס איז נאָך בעסער און ביידע זאכען צוזאמען, איז אוודאי נישט קיין אומגליק...

נאָר אויב איר האָט נישט דאָס און נישט יענץ, נאָר בלויז א פאָרטפעל מיט פראָטעסטען, איז אייך נישטאָ וואָס מקנא צו זיין — איהר האָט פערשפּילט ביידע וועלטען.

אונקלוס.

Kupiecka Spółdzielnia Kredytowa Z ODP. OGR.

w Radomiu, ŻEROMSKIEGO (Lubelska) 9

מאכט בעקאנט, אז די באנק נעמט אן: אינקאסא-וועקסלען, פראכטען, וויקלאדען, ערטיילט הלוואות, מאכט דיסקאנטא און ערלעדיגט אלערליי באנק-אפעראציעס. :—: די באנק איז בעקאנט מיט איהרע רעיעלע און פינקטליכע בעהאנדלונג. אינקאסעס ווערען אויסגעצאהלט אין זעלבען טאג. :—: די באנק נעמט אן אינקאססעס אויף גאנץ פוילען און אויף פאלגענדע שטעדט מיט דעם פרייז פון 1 זל. פאר א שטיק: לאדז,ווארשא, קאזשעניץ, פשיטיק, זוואלין, שידלאוויעץ, אילזשא.

ישר כח.

א הארציגען ישר כח דריקען מיר אויס

ר' העניך הערץ (שו״ב)

פאר זיין דאווענען ימים נוראים און סכות בבית-מדרש של ר' אברהם ליפא דען, ווי אויך פאר זיינע דרשות מעניינא דיומא, וואס ער האט געהאלטען אין די ימים-טובים.

פאר דעם גרויסען עונג רוחני, וואס ער האט אונז פערשאפט מיט די הערליכע מאמרים און דברי-תורה און פאר די הארציגע מתיקות'דיגע תפילות דאנקט איהם דאס גאנצע בית המדרש און ווינשט איהם א גוט, גליקליך יאהר, אז מ'זאל דערלעבען איבער יאהר און ער זאל אונז ווייטער מהנה זיין פון זיין גייסטיגען אוצר און בעשיינען אונזערע ימים-טובים.

מורה הוראה אפרים יודמאן
גבאי שלמה יהודא בעלזבערג
און די מתפללים פון בית מדרש של ר' אברהם ליפא דען.

א הארציגען מזל-טוב ווינשען מיר די פאמיליע טוקס
צוליב די חתונה פון זייער ליבע טאכטער
עלקע מיט ה' משה קאטליאר
דעם יונגען פארל ווינשען מיר א גליקליכע צוקונפט
און די עלטערן פיעל נחת פון זיי.
אברהם יעקב שרייבער מיט פרוי און קינדער.

ZAWIADOMIENIE.

Zawiadamiamy naszą Szanowną Klijentelę za wzorem lat ubiegłych, że

SKŁAD APTECZNY

F. Łagodzinskiego

w RADOMIU, Plac 3 Maja Nr. 1.

Na nadchodzący sezon jesienny został obficie zaopatrzony w wielki wybór

Perfumerji i Kosmetyków

Specjalnie polecamy bogato zaopatzony dział

Środków Technicznych.

Rodzinie GOLDAK z powodu przedwczesnego zgonu
B. P. nieodżałowanego

Ich OJCA i MĘŻA

wyrażamy najszczersze współczucie.

koleżanki:
Szrekówna, Śpitbaumówa, Nirenberżanka, Berkmanówna, Kuperwaserówna.

Stroskanej Naszej kochanej koleżance **BELI GOLDAK**
z powodu przedwczesnego zgonu Jej nieodżałowanego **OJCA**

JOSLA HERSZLA b. p.

Szczere współczucia i ubolewania wyrażają:

Mania Warszaur, Edzia Derdyk,
Różka Birencwajg, Genia Kajler
Itka Gutmas,

אזהרה

פה ראדאם.

נישט צו דינגען די דירה פון דעם דרילזער מורה הוראה וואעל 9, בעתייל עס איז דא שוין אויף איר א פארהאנד.
וכל העובר, יניח מעותיו על קרן הצבי!
שמואל פערקאל.

Zgubiono książeczkę wojskową
Gawrysz Zajdman
z m. Skaryszów.

דאס מאנופאקטור - געשעפט
ש. ראזענבערג
רווינסקא 21
זוכט איין פעהיג יונגעל
באלד געצאהלט.

מעומק לבנו אנו מביעים את רגשי השתתפותנו
לחברנו בהועד ר' דוב בעריש ראפעלד נ״י
בצערו הגדול שקרהו במות עליו אביו

נ״ע ר' מרדכי יצחק הלוי ראפעלד ז״ל

בעבודתו המסורה לטובת החזקת והרמת קרן התורה בעירנו ימצא נחומים.
ועד ישיבת „תורת חיים" ברדום.

Wyrazy szczerego współczucia wyrażamy naszemu koledze

Z. ZYLBERSZTRUMOWI

z powodu przedwczesnego zgonu Jego **OJCA**

Oddział IVB szkoły im. Joselewicza.

Kino „CORSO" Teatr

Od poniedziałku 28 paździer. b.r.

Przedziwne Kłamstwo

Niny Pietrówny

— oraz —

Awantury Miłosne

z Harry Liedtkem.

Kino ODEON Teatr

Dziś i dni następnych

Oszałamiające Arcydzieło Kinematograficzne

QUARTIER LATIN

Miasto miłości

w rolach głównych:

Iwan Petrowicz i inn.

Kino NOWE CZARY Teatr

Od poniedziałku dn. 28 października 1929 r.

Największy Polski superfilm

Z DNIA NA DZIEŃ

w rolach głównych:

Marja Gorczyńska, Irena Gawęcka i inni.

Redaktor CH. M. HERC

Drukarnia Wyd. „Radomer-Kielcer Leben". Radom, Szwarlikowska 20